

Hur upplever lantbrukare den rådgivning som ges av olika organisationer?

En intervjustudie med lantbrukare

Daniella Svedberg

Självständigt arbete • 15 hp
Sveriges lantbruksuniversitet, SLU
Institutionen för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd
Agronomprogrammet djur
Uppsala 2026

Hur upplever lantbrukare den rådgivning som ges av olika organisationer? En intervjustudie med lantbrukare

How do farmers experience the advice provided by various organizations? An interview study with farmers

Daniella Svedberg

Handledare:	Maria Andersson, SLU, Institutionen för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd
Examinator:	Claes Anderson, SLU, Institutionen för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd
Omfattning:	15 hp
Nivå och fördjupning:	Grundnivå, G2E
Kurstitel:	Självständigt arbete i husdjursvetenskap, G2E
Kurskod:	EX0865
Program/utbildning:	Agronomprogrammet djur
Kursansvarig inst.:	Institutionen för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd
Utgivningsort:	Uppsala
Utgivningsår:	2026
Omslagsbild:	Daniella Svedberg
Upphovsrätt:	Alla bilder används med upphovspersonens tillstånd.
Nyckelord:	Rådgivning, bemötande, upplevelse, relation, motivation, kommunikation

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap
Institutionen för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd

Sammanfattning

En intervjustudie har utförts för att ta reda på hur lantbrukare upplever den rådgivning som de mottar. Kontakten mellan rådgivare och lantbrukare är viktig för att lantbruket ska kunna bli effektivt och hållbart. Tidigare forskning visar att det kan finnas svårigheter med kommunikationen, detta kan leda till att företagen inte utvecklas. Annan forskning visar även att rådgivare kan ha problem med sitt självförtroende vid rådgivning till lantbrukare. Detta skulle kunna härledas till att många rådgivare är agronomer, i deras grundutbildning finns det inga tydliga kommunikations-kurser. En lösning för bredare förståelse skulle kunna vara att samla alla lantbrukarens rådgivare, för samarbete och förståelse för andras uppgifter på gården. Syftet med studien var att undersöka om rådgivningens arbetsätt och kommunikation upplevs som positiv eller negativ, undersöka vilka utmaningar som fanns. Totalt intervjuades 11 lantbrukare inom olika produktionsgrenar, igenomsnitt varade intervjuerna i 30 minuter. Resultatet visade att den allmänna upplevelsen var positiv med förbättringspotential. Många lantbrukare beskrev att långa relationer prioriterades och uppskattades, vilket leder till bättre kommunikation och förståelse för varandra. Tydliga mål eller problem gör att lantbrukarna blev mer motiverad till förändring även tydliga praktiska förändringar där resultatet varit lyckat på andra gårdar uppskattades. Lyhördhet nämndes flera gånger som positivt för att rådgivaren ska veta mål inom lantbruksföretaget. Förbättring som skulle kunna ske är återkoppling till lantbrukarna, i vissa fall kan det dröja.

Nyckelord: Rådgivning, bemötande, upplevelse, relation, motivation, kommunikation

Abstract

An interview study was conducted to investigate how farmers perceive the advisory services they receive. The relationship between advisors and farmers is important for ensuring that agriculture can be both efficient and sustainable. Previous research has shown that communication difficulties may occur, which can prevent farming businesses from developing and improving. Other studies have also shown that advisors may experience a lack of confidence when advising farmers. One possible explanation is that many advisors are trained as agronomists, and their undergraduate education often lacks dedicated courses in communication skills. A possible solution for improving mutual understanding could be to bring together all of a farmer's advisors to encourage collaboration and increase understanding of each advisor's responsibilities on the farm. The aim of this study was to investigate whether advisory approaches and communication are perceived as positive or negative, and to identify the challenges that exist within advisory services. A total of eleven farmers from different agricultural production sectors were interviewed. The interviews lasted approximately 30 minutes on average. The results showed that the overall experience of advisory services was positive, although there was room for improvement. Many farmers described long-term relationships with advisors as important and highly valued, as they contribute to better communication and mutual understanding. Clearly defined goals or problems made farmers more motivated to implement changes. Farmers also appreciated clear and practical recommendations, particularly when successful results had already been demonstrated on other farms. Attentiveness and active listening were mentioned several times as positive qualities, helping advisors understand the goals of the farming business. One area identified for improvement was follow-up and feedback to farmers, as responses and follow-up actions could sometimes be delayed.

Keywords: Advisory services, approach, experience, relationship, motivation, communication

Innehållsförteckning

1. Introduktion	5
1.1 Syfte	7
1.2 Frågeställning.....	7
2. Material och metod	8
2.1 Intervju	8
2.2 Bearbetning av data och hjälpmedel	9
3. Resultat	10
3.1 Bakgrund.....	10
3.2 Erfarenhet	11
3.3 Mottagande	12
3.4 Genomförande	13
3.5 Kommunikation	14
3.6 Förbättring.....	15
3.7 Helhet.....	15
4. Diskussion	16
4.1 Lantbrukare	16
4.2 Hållbarhet.....	17
4.3 Rådgivare	17
4.4 Praktiska implikationer	19
4.5 Metoddiskussion	20
Referenser.....	21
Populärvetenskaplig sammanfattning	23
Bilaga 1.....	24

1. Introduktion

En lantbrukare erbjuds rådgivning av flera olika organisationer som en betaltjänst. VÄXA, Gård och djurhälsan, Hushållningssällskapet och Distriktsveterinärerna är exempel på några rådgivningsföretag. Rådgivare kan vara mer specialiserade än lantbrukarna inom ett ämne och har ofta koll på ny forskning och statistik. För att lantbrukaren inte ska behöva vara specialist inom alla områden kan det vara en bra resurs för lantbrukaren att regelbundet få rådgivning, för att i sin tur få ett lönsamt och hållbart lantbruk.

Ibland kan det uppstå otydligheter mellan lantbrukare och rådgivare. Informationen som lantbrukaren får kan tas emot på olika sätt och användas på olika sätt, eftersom rådgivaren och lantbrukaren kan ha svårt att hålla sig till samma mentala ramar under diskussion. Med olika mentala ramar menas att människor tolkar och förstår verkligheten olika, rådgivare och lantbrukare har ofta olika syn på verkligheten. Det kan exempelvis vara olika tolkningar och uppfattningar, synen är olika på grund av kultur, uppfostran, värderingar, tex vad är effektivt eller hållbart lantbruk (Stræte *et al.*, 2024). Något som kan vara svårt kommunicerat är smutsiga djur och rådgivning kring det, hur lantbrukare ska få färre anmärkningar på djuren från till exempel slakteri eller vid kontroll. Dessa problem kan vara svåra att lösa på grund av inhysningssystemet i sig, inredningens utformning eller liknande. Dessutom kan smutsighet bedömas utifrån olika skalor i olika vägledningar och vara svårtolkad, vilket kan påverka arbetsbelastning och djurvälstånd i det långa loppet. Renlighet tolkas ofta som en personlig bedömning. Detta visas i en undersökningsstudie där lantbrukare intervjuades angående renlighet (Andersson *et al.*, 2025).

Rådgivare har inte alltid någon utbildning för att hantera alla interaktiva situationer. Agronomutbildningen på Sveriges lantbruksuniversitet är en utbildning som kan resultera i rådgivningsjobb efter examen. Utbildningen till agronom innehåller inga tydliga kommunikationskurser enligt ramschemat (Sveriges lantbruksuniversitet, 2026). Det verkar dock vara få som söker till denna utbildning, vilket syns i en nyhet som Sveriges lantbruksuniversitet (2025) publicerat. Artikeln handlar om att försöka få gymnasieelever att söka agronomutbildningen, en specifik dag för att locka gymnasieelever att plugga vidare till just agronomer. Denna dag genomfördes på grund av att det är brist på agronomer inom branschen.

Människor kommunicerar på olika sätt, och i vissa situationer kan det vara svårt att nå fram med sin information och sitt budskap. Det finns olika metoder och

färdigheter som kan appliceras för att få fram sitt budskap. För att nå fram med sitt budskap finns bland annat en rådgivningsmetod som heter motiverande samtal (MI) som beskrevs för veterinärer i en del av studie av Svensson och Bergeå (2025). Metoden MI är en kommunikations- och rådgivningsmetod som ska stödja beteendeförändringar och stärka individens egen motivation. Metoden handlar om att samarbeta och skapa dialog i stället för att rådgivaren säger hur saker ska gå till. Tanken med rådgivningsmetoden är att lantbrukaren själv ska reflektera och hitta motivation till att vilja förändra. Rådgivaren ska vara mer som en coach än en expert, även om denna person ska kunna komma med ny kunskap. Studien där denna metod testades visade att denna metod behöver träning för att kunna appliceras praktiskt och fungera som planerat. Det betyder att läggs tillräckligt mycket tid, resurser och kompetens på metoden kommer upplevelsen hos lantbrukaren att bli bättre (Svensson & Bergeå, 2025).

Kommunikationssvårigheter kan vara problematiskt om man tittar i ett helhetsperspektiv, eftersom ett lantbruk kan behöva vara hållbart på flera olika plan, både företaget i sig, för samhället i stort. Rådgivning kan vara viktig för företagets utveckling både ekonomiskt, socialt och miljömässigt. Ofta är det enklast att förändra den ekonomiska biten så att den blir mer hållbar, vilket man ser i artikeln av Gafsi *et al.* (2006) som är skriven i Frankrike. Studien bidrog med en modell för att få ett mer hållbart lantbruk. Ibland kan andra effekter än ekonomin följa med, så som social och miljömässig hållbarhet. I andra fall leder inte rådgivning till förändring eftersom lantbrukaren inte alltid tar till sig av råden.

I en studie av Wynands *et al.* (2022) utfördes ett specifikt försök med samarbeten mellan rådgivare för att kunna minska förekomsten av hälta hos mjölkkor. Det var klövvårdare, veterinärer och foderspecialister som samarbetade. De som deltog upplevde detta som positivt över lag för att få förståelse för andra saker som påverkar klövhälsan. Det gjorde att de ändrade arbetssätt för att försöka fokusera på sin del, men att de ibland krockade med kunskapen de olika rådgivarna hade. Även tidsbrist var något som störde samarbetet, detta var en lovande väg att förbättra djurhälsan och kommunikationen men mera studier behövs (Wynands *et al.*, 2022).

Steget efter odling och uppfödning är förädling och försäljning, så som det ser ut idag är livsmedelskedjan internationaliserad. Om en produkt produceras i Sverige kanske den ändå behöver transporteras utomlands för att förädlas (Livsmedelsverket, 2025). Det vill säga passiv förädling, som sker med speciella tillstånd (Tullverket, 2026). Exempel på detta är att vi skickar mjölk till Danmark för pastörisering. Eller att Danmark skickar ägg för paketering och märkning. Förädlingsledet skulle behöva stärkas, även om vi har en del i landet är dessa centrerade till vissa delar. Så vissa produkter måste färdas långt för att bli

processade eller förädlade (Livsmedelsverket, 2025). Det finns investeringsstöd för förädling av jordbruksprodukter, som ska främja att korta ned livsmedelskedjan. Handläggningstiden kan vara lång och summorna för utgifter måste ligga tillräckligt högt för att stöd ska ges (Jordbruksverket, 2026).

1.1 Syfte

Syftet med denna studie är att ta reda på hur lantbrukare upplever den rådgivning som erbjuds av olika organisationer. Vidare vad som upplevs som positivt och negativt i kommunikation och arbetssätt. Det kommer att undersökas hur lantbrukare upplever rådgivningen, och de utmaningar som lantbrukare tycker är viktiga.

1.2 Frågeställning

Frågeställningar som kommer diskuteras är:

Hur lantbrukaren upplever rådgivningen som hen fått, är det positivt eller negativt?

Följer lantbrukaren de råd som presenteras?

Varför följer lantbrukaren råden eller varför följer lantbrukaren inte råden?

Om lantbrukaren är missnöjd med rådgivningen, vad skulle de vilja ändra på?

2. Material och metod

2.1 Intervju

11 lantbrukare intervjuades via telefon eller på plats på deras gård, intervjuerna utfördes i april 2026. Lantbrukarna fick flera förslag på tider och datum för att genomföra intervjun, för att de skulle passa bra för lantbrukarna. Dessa lantbrukare hittades via tips, tidigare kontaktnät och via sociala medier. Några hittades även via "smaka Roslagen" som är en samlingsplats för lantbrukare med gårdsförsäljning. Det var en stor variation mellan produktionsinriktningarna som lantbrukarna hade, men alla var svenska lantbrukare som tidigare fått någon form av rådgivning. Antingen hade lantbrukaren en rådgivningstjänst aktiv när intervjun genomfördes eller hade haft någon form av rådgivningstjänst under de senaste åren. Lantbrukarna hade olika produktionsformer med varierande inriktning som exempelvis mjölk, nötkött, ägg, spannmål. Dessutom var gårdarna olika stora, både när det gäller djurantal och personalstyrka. Vissa hade även gårdsbutik och till viss del förädling av produkterna.

För att lantbrukarna ska hållas anonyma rapporterades inga individuella kännetecken. Varje intervju hölls i genomsnitt 30 minuter. Intervjun bestod av sex olika delar, varje del innehöll 3–4 frågor. Intervjufrågorna var utformade på ett sätt så syftet med undersökningen kunde besvaras. Frågorna innefattade bakgrund om verksamheten, erfarenhet av rådgivning, hur rådgivning tas emot, genomförande av råd, kommunikation och relation med rådgivare och förbättringar. Den detaljerade intervjuguiden som användes i denna studie återfinns i Bilaga 1. Alla intervjuer utfördes av en och samma person. Frågorna var breda för att få en övergripande bild av lantbrukarnas upplevelse, och för att de skulle ges möjlighet att själva reflektera över frågorna.

Innan intervjun började informerades lantbrukaren om att allt hen säger kommer vara anonymt. Information om hantering av personuppgifter enligt SLU:s standard behandlades muntligt. Om de skulle vilja ha mer information kunde det skickas via mejl eller sms, alla godkände och ville inte ha mer information. Efter godkännande av personuppgiftshantering påbörjades intervjuerna. Lantbrukarna hade i förväg fått information om att anteckningar skulle föras under intervjun, men inga inspelningar skulle förekomma för att underlätta ett friare samtal. De hade också fått frågorna i förväg för att kunna läsa igenom innan intervjun startade, i genomsnitt 1 dag innan intervjun.

Det var 22 frågor som ställdes och dessa var övergripande för att få en helhetsbild av upplevelsen, men om lantbrukaren hade annan relevant information fick

konversationen gå utanför frågorna. Fokus var dock att det fortfarande handlade om rådgivning under någon form. I slutet av intervjun fick lantbrukarna svara på hur nöjda de är med rådgivningen. En helhetsbild med en skala 1–10 där 10 är jättenöjd, och anser att inga förbättringar är nödvändiga.

2.2 Bearbetning av data och hjälpmedel

Anteckningarna sammanställdes efter att samtliga intervjuer hade genomförts. Därefter identifierades återkommande mönster, så som gemensamma ordval och uttryck. Data från de 11 lantbrukarna sammanfattas i resultatet för att få en sammanställd bild om upplevelsen. Slutligen analyserades de bakomliggande orsakerna till lantbrukarnas åsikter och ställningstaganden. I resultatet delades svaren upp utifrån intervjufrågorna som bestod av 6 olika delar. Data från lantbrukarna utifrån två frågor, lades in i Excel för att skapa två diagram. Resterande resultat av intervjun sammanställdes i löpande text.

AI har använts för att kunna ta till information från vetenskapliga artiklar, på så vis att vissa delar i artiklarna har översatts från engelska till svenska. AI-tjänsten som har använts är ChatGPT betald version. AI har använts som stöd för att få idéer och komma i gång med sökord, även att översätta svenska sökord till engelska. ChatGPT har översatt sammanfattningen till engelska vilket har blivit abstractet, granskning har genomfört efter egen förmåga.

3. Resultat

3.1 Bakgrund

Lantbrukarna fick börja med att beskriva sin verksamhet utifrån deras egen upplevelse. De hade varierande verksamheter och inriktningar, både större och mindre lantbruk med eller utan djurhållning och varierande markarealer. Variationsbredden var allt från en person som jobbar på lantbruksföretaget upp till 8 personer. Markarealen var väldigt utspridd, från någon hektar upp mot 600 hektar. Vissa lantbrukare hade flera produktionsgrenar inom samma företag. Flera var djurhållare de innefattade djur såsom nötkött, dikor, mjölkdjur, rekryteringsdjur till mjölkproduktion, värphöns och bin. Sedan fanns det djurhållare med en del vallodling men även spannmål, oljeväxter, baljväxter och grönsaker, många lantbrukare ägde skog. Vissa lantbrukare hade även andra verksamheter för att få extra inkomst. Det fanns företag som samarbetade med varandra för att få till förädlingsbiten och försäljning av livsmedel direkt till konsument. Andra hade sina djur på olika typer av betesuppdrag. Eftersom det finns maskiner på gårdarna är det många som kombinerar lantbruk med någon form av entreprenadverksamhet. Flera använde sina maskiner till snöröjning under vinterhalvåret. I denna undersökning var det få som bedrev ekologiskt lantbruk men det fanns en liten andel. Genomsnittsåldern hos lantbrukarna som intervjuades var ganska hög drygt 50 år och de flesta hade jobbat inom lantbruket under hela sina liv. Många av lantbrukarna som intervjuades var i cirka 60-årsåldern. Flera hade tagit över en familjegård men det fanns också de som hade startat upp eget från grunden.

Många olika rådgivningsföretag nämndes under intervjuerna och dessa var: Hushållningssällskapet, Lantmännen (VäxtRåd), Växa, Gård och djurhälsan, Distriktsveterinärerna, Greppa näringen, Lantbrukarnas riksförbund, Fyrklövern, Länsstyrelsen, Eldrimner, Jordbruksverket, Semex, Jobrink och Bawelin rådgivning. Det var flera av lantbrukarna som beskrev rådgivning med hjälp av olika typer av redovisningsfirmor eller andra rådgivare inom ekonomi, som ofta kunde vara enskilda firmor. Många nämnde även mycket kontakt med kollegor om tips och råd, vilket värdesattes högt. Hur ofta man som lantbrukare fick rådgivning var väldigt olika beroende på verksamhet och företag. Allt från någon gång per år till 1–2 gånger i månaden. Den rådgivning som skedde mer regelbundet var kopplat till djurhållarens djurproduktion och därmed behövde tätare uppföljning. Denna typ av rådgivning kan vara kopplad till exempelvis avel och val av tjurar, eller förändring av foder på grund av mjölk tapp. Det vill säga att djurhållare behöver kontakt oftare både för akuta frågor och rådgivning som behöver fortskrida löpande. Inom växtodling skedde rådgivning i genomsnitt 4

gångar per år men det fanns undantag. Kontakt skedde även via telefon vid behov, både inom växtodlare och djurhållare.

3.2 Erfarenhet

Lantbrukarna fick svara på hur deras generella erfarenhet av rådgivning var. Svaren liknade varandra, till exempel ”hyfsat bra” eller ”ganska god”. Många av dem menade att rådgivare ofta är pålästa på sådant som lantbrukarna själva inte hinner vara pålästa om. Lantbrukarna beskriver att man lärt sig hur rådgivare fungerar för att få ett bra samspel med rådgivaren. Rådgivarna fungerar bra som bollplank säger de lantbrukare med mindre företag som inte har lika mycket folk att diskutera med. Lantbrukare menade också att man faktiskt säger upp tjänsten när eller om man inte tycker att den fungerar tillräckligt bra.

Det fanns dessutom tillfällen där lantbrukarna berättade när rådgivningen har fungerat extra bra. Ofta handlade detta om att rådgivaren är engagerad inom sitt område. Om rådgivaren inte har kunnat lösa problemet på plats frågar hen runt och letar efter information. Lantbrukarna uppskattade när rådgivarna kommer ut fysiskt till gården och ger individuell rådgivning. En aspekt som många lantbrukare ansåg positivt är att man har en rådgivare som kan flera delar i företaget. Vid större projekt som en ny byggnad, med olika lösningar, uppskattar flera lantbrukare en och samma personkontakt. Lantbrukarna uppskattade att rådgivarna också ser till att lantbrukarna fokuserar på rätt saker. Det skulle kunna vara att fokusera på grundarbetet kring produktionen, innan man går in på detaljarbete, det kan vara vid nyetablering av mark eller ny produktionsgren. Flera lantbrukare uppskattar också rådgivare som har koll på omgivningen och andra gårdar, kan ge en lösning på ett kommande problem. Det skulle kunna vara svampangrepp på gårdar runtomkring, väder eller bristande insatsvaror. Många uppskattar hjälp med investeringsstöd, IT problem och samordnad ansökan om jordbrukarstöd (SAM- ansökan). När rådgivningen fungerar som bäst är när man hittat rätt person som inte är för stressad utan engagerar sig för sin gård, beskrev många lantbrukare. Något som också uppskattades var tydliga förslag och god kommunikation. Sedan berättade en lantbrukare att de samlade flera rådgivare så att de olika rådgivarna fick möjlighet att kommunicera.

Ytterligare svar från intervjun är att de flesta ett eller flera tillfällen när rådgivningen fungerade lite mindre bra. Det handlade ofta om att rådgivare var dåliga på att höra av sig i tid, eller att de faktiskt inte kan svara på någon fråga och inte heller forskar vidare i ämnet. Även att de kommer med för generella råd som inte är anpassade till verksamheten, vilket lantbrukarna antingen redan har koll på eller väldigt lätt att ta reda på själv. Vissa lantbrukare beskriver att rådgivaren ibland gör för många antaganden utan att kontrollera innan råd ges, vilket gör

rådet icke relevant. Det finns delade meningar om att rådgivarna blir mer nischade inom ett ämne. När rådgivarna är mer nischade behöves flera personer kontaktas eller komma ut på plats, vilket en och samma person skulle kunna lösa om det finns en bredare kunskap. När vissa saker är populärt i samhället blir rådgivningen styrd åt det hållet beskriver några lantbrukare, till exempel ekologiskt. Det anses negativt om det inte är relevant för gården. Vissa lantbrukare beskriver att de kan vara jobbigt att kommunicera med säljare och rådgivare, eftersom synpunkter ibland krockar på grund av olika infallsvinklar. Några beskriver problem med hjälp för bidrag eller stöd från rådgivare eftersom det har blivit fel vid tillfällen. De lantbrukare som höll på med gårdsbutik och förädling beskriver att det inte finns rådgivning till så stor del. Det finns kurser kring förädling men då är det ofta med inriktning på mathantverk och inte för större skala.

Många av de intervjuade lantbrukarna använde sig av flera olika rådgivningsföretag eller organisationer för rådgivning. Några ser ingen skillnad i hur dessa arbetade medan andra upplever en liten skillnad. Vissa rådgivningsföretag var duktigare på att väva in djuren med jordbruket medan andra har lite svårare att få till den breda bilden. Större rådgivningsföretag hade ofta mer omsättning på personal än mindre rådgivningsföretag. De fanns vissa rådgivningsföretag som jobbar i moduler, andra inte. Moduler innebär att företaget delar upp rådgivningen i delar och har strukturerade mallar. Annars fanns ingen personkemiskillnad mellan rådgivningsföretag, utan det handlar då om skillnader på individnivå.

3.3 Mottagande

Lantbrukarna upplevde oftast att rådgivarna kommunicerar på ett lämpligt sätt, vilket innebär att man diskuterar tillsammans och kommer fram till en plan eller lösning. Ibland upplevde lantbrukarna rådgivare som oförsiktiga i sina formuleringar, som gör att lantbrukaren känner sig sämre eller liknande, vilket kan leda till dålig stämning. Annars kommunicerade rådgivarna väldigt bra, rimlig nivå både för de lantbrukare som har pluggat på universitet och de som inte gjort det.

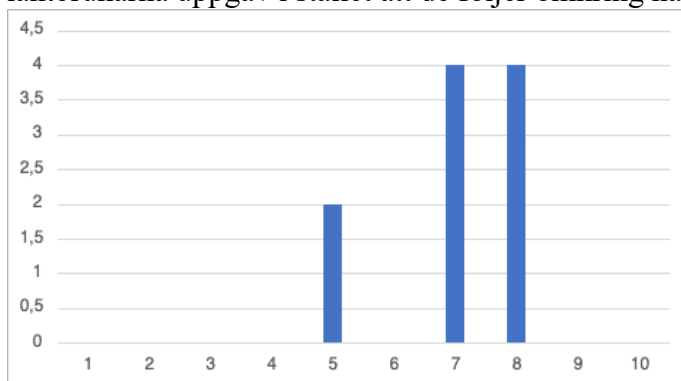
För att kunna ta emot råd kan det vara bra med anpassade råd till det specifika företaget håller alla lantbrukare med om. Lantbrukare upplevde att de oftast är anpassade råd efter lantbruket och sitt företag. Om de inte fick tillräckligt anpassade råd berättade lantbrukaren hur det står till, så att rådgivaren får mer information om företaget. Lantbrukaren upplevde att uppskattningen handlar mycket om hur engagerad rådgivaren var. Alltså om en rådgivare är mer engagerad kommer lantbrukaren få bättre anpassade råd. Det kan också ha att göra med längden på relationen mellan rådgivare och lantbrukare, vissa hade koll på

området som marken ligger men kanske inte exakta förutsättningar på företaget på grund av kort relation. Många lantbrukare anser att de fått bra anpassad rådgivning på enskilda produktionsgrenar men inte företaget i stort. De lantbrukare som har fler olika produktionsgrenar tycker alltså att det är svårt med rådgivning för företaget. Inom förädling verkar det inte finnas specifikt anpassad rådgivning anser lantbrukare.

Ytterligare en fråga som lantbrukarna fick var vad som gör rådgivaren som trovärdig och relevant. Här var det många som påpekade lyhördhet, att de lyssnar på lantbrukaren och deras förutsättningar. Lantbrukare uppskattade att rådgivarna har mycket kunskap, kompetens men även utvecklas med tiden. Om rådgivaren själv har erfarenhet inom området och inte bara sitter på kontor. Ofta en längre relation där rådgivaren är engagerad och nyfiken gör att rådgivaren upplevs som mer trovärdig enligt lantbrukarna. Även eget engagemang från lantbrukaren behövs att lantbrukaren tror på resultat innan handling.

3.4 Genomförande

Lantbrukarna fick svara på en skalfråga angående hur många råd de följer i genomsnitt om de får 10 råd av en rådgivare. Figur 1 visar att majoriteten av lantbrukarna uppgav att de följer 70–80% av råden som de får. Ett mindre antal av lantbrukarna uppgav i stället att de följer omkring hälften av råden de får.

Figur 1. Figuren visar hur många råd en lantbrukare följer om hen får 10 råd. X-axeln visar en siffra hur många råd hen följer. Y-axeln visar hur många lantbrukare som svarat hur många råd hen följer. 10 innebär att alla råd följs.

De finns vissa gemensamma anledningar till att lantbrukaren faktiskt följde ett råd hen fått. Det gäller främst när rådet är genomförbart och att det är nära deras egna värderingar, kunskap och att de tror på eventuella resultatet. Motivationen handlade ofta om att det ska vara värt ekonomiskt och att faktiskt tjäna på att genomföra rådet. Många av lantbrukarna påpekar att de handlar även på känsla och fysisk och mental timing om råden genomförs. En annan aspekt är om rådgivaren var tillräckligt bra på att övertyga säger vissa lantbrukare. Det finns

även många anledningar till att inte följa ett råd enligt lantbrukarna. Antingen handlar det om egna preferenser att man inte tror på rådet. Kan också bero på att motivation saknas, eftersom man inte ser några tydliga problem i dagsläget. Det kan handla om att det blir för dyrt till exempel med en ombyggnation. Ibland handlar de om egna preferenser så som tjurdoser på kor eller raser på korna i ladugården. Man kanske föredrar det på ett visst sätt men rådgivaren vill att produktionen ska optimeras. Sedan beskriver många lantbrukare tillfällena där till exempel kvävegivor ändras på grund av tillfälligheter och väder. Även att det tar för mycket tid vilket också kan handla om pengar och arbetskraft.

3.5 Kommunikation

Relationen till rådgivarna tyckte alla lantbrukare är viktig. Många lantbrukare föredrar att relationen ska vara under en längre tid och lite djupare. De flesta påstår att det inte behöver fatta tycke för varandra på en gång, men det ska finnas förtroende och man ska gilla varandra. För att rådgivningen ska fungera bra är det en fördel om flera personer på gården fungerar bra ihop med rådgivaren. Detta kan dessutom leda till att flera råd därmed följs. När rådgivare och lantbrukare har en god relation är det lättare för lantbrukaren att lita på rådgivaren, vid akuta problem.

Många lantbrukare förklarar att de gillar tydlighet och diskussion. Missförstånd i kommunikationen är något som sågs som ovanligt när frågan ställdes. Om det finns några otydligheter frågar man en extra gång. Det finns gånger när rådgivare glömmer bort vissa specifika aspekter som företaget tycker är viktiga, men då säger lantbrukaren till vid det specifika tillfället satt inget blir otydligt i framtiden.

Hur ser den perfekta rådgivaren ut i lantbrukarnas ögon? Det var en fråga som ställdes till lantbrukarna. Det är en rådgivare som känner av stämning och behov men även är mycket lyhörd. En rådgivare som diskuterar innan beslut tas och har förståelse för yrket och företagandet. Vidare att rådgivaren har kompetens inom sitt område, kan väsentliga regler och utvecklas inom yrket. Någon som är nyfiken på lantbruket och ny forskning inom ämnet. Ytterligare svar är att det uppskattas när rådgivaren kan förmedla kunskapen denne besitter på ett tydligt sätt. Att rådgivaren är anpassningsbar i olika situationer med olika personer. Extra engagemang som att ringa lantbrukaren, vilja komma ut på fält, att rådgivaren är utmanande men på ett ödmjukt sätt. De kan inte komma ut och köra över lantbrukarna. En lantbrukare påstod att många rådgivare inte vill ses som säljare, men hen säger att de är precis det de borde vara, genom att sälja in sig själva och sin kompetens.

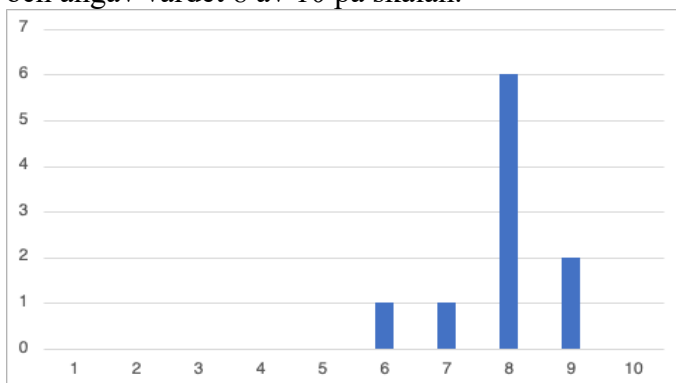
3.6 Förbättring

Förbättringar inom rådgivningen som lantbrukarna anser möjlig är att vara bättre på återkoppling och höra av sig. Ytterligare svar från intervjun är att sätta sig in bättre i hur företaget fungerade, så att de vet på vilken nivå lantbrukaren behöver hjälp. Men också komma ut fysiskt och se lantbrukarnas förutsättningar. Som tidigare nämnt skulle flera lantbruksföretag som har flera grenar vilja ha en rådgivare som kan ge råd för hela företaget. Det vill säga att rådgivaren ska kunna hjälpa till på flera olika inriktningar inom lantbruket. Komma med konkreta tydliga raka råd uppskattas. Flera träffar för att träffa andra lantbrukare skulle uppskattas, till exempel växtodlingsträffar.

Lantbrukarna tror att mer lyhörda rådgivare skulle kunna nå fram med sina råd bättre. Även att vara trovärdig, vilket ofta innebär en längre relation för många lantbrukare. Men också faktiskt beskriva andra exempel där det har blivit ett lyckat resultat av förändring eller koppla ihop med tidigare forskning. Men sedan att bryta upp en stor förändring i mindre delar för att de blir enklare mentalt. Vilket blir en långsiktig plan för företaget. När det handlar om förädling skulle de vilja ha en individuell rådgivning, inget som riktigt finns. För att de ska bli lättare för lantbrukare att genomföra råd behöver de vara motiverade. Motivationen blir ofta större om lantbrukaren själv ser problem eller vill förändra något. De ska vilja veta alla fördelar och nackdelar innan de påbörjar förändring eller tar beslut. Bättre planering ihop med rådgivaren, hjälp i flera led inom ett projekt, till exempel en ny byggnad, men också ökad lönsamhet och företagsutveckling.

3.7 Helhet

I den sista frågan skulle lantbrukarna uppskatta helhetsbilden av rådgivning de fått. Svaren varierade mellan 6 till och med 9 på en skala 1–10 vilket framgår i figur 2. Majoriteten har valt att bedöma den samlade rådgivningen som positiv och angav värdet 8 av 10 på skalan.

Figur 2. Helhetsbild på hur nöjda lantbrukarna är av rådgivning de får. På en skala 1–10 där x-axeln är hur nöjda lantbrukarna är med rådgivningen de får. Medan på y-axeln visas hur många lantbrukare som svarar de olika siffrorna.

4. Diskussion

4.1 Lantbrukare

Efter sammanställning av resultat konstateras att tjänsten rådgivning fungerar på olika sätt. Det är en betaltjänst så om lantbrukarna inte är nöjda säger de ofta upp tjänsten eller byter rådgivare. Rådgivningen verkar fungera som bäst efter en längre relation som ger tillit åt båda håll. Det beskrivs även i annan forskning att tillit ofta uppstår efter en längre relation där parterna samarbetar, utvecklas och lär av varandra (Pappa & Koutsouris, 2024). Förtroende kan uppstå på olika sätt men en viktig del kan vara att inte dela för mycket information mellan lantbrukare utan deras vetskap. Sedan ska rådgivarna kunna sitt ämne på en djupare nivå med ny forskning. Detta kan antyda till att huvudfunktionen inom rådgivning i flesta fall fungerar enligt resultatet. Detta är viktigt så lantbrukaren kan ta välgrundade beslut på objektiv information. Enligt lantbrukarna följer de fler råd om de haft en längre relation med rådgivaren. Troligtvis enligt lantbrukarna för att rådgivaren inte ger råd som de vet att lantbrukaren inte följer. Det som lantbrukarna skulle vilja förbättra med rådgivningen är bättre uppföljning och snabbare svar. Det vill säga att rådgivarna skulle vara bättre på att höra av sig. Detta tror lantbrukarna har med att göra att de har för mycket att göra. Det kan förklaras med nyheten om att det är brist på agronomer (Sveriges lantbruksuniversitet, 2025). Många lantbrukare tror att bristen på agronomer är anledning till bristfällig återkoppling. De flesta lantbrukare skulle även vilja ha bredare rådgivnings-service som kan titta på hela företaget, från djur till jordbruk och entreprenad till exempel.

Sedan kom en intressant kommentar från en lantbrukare som höll på med förädling, hen frågade hur man tolkar vem som är lantbrukare. Gården hen drev hade fler olika delar och var ett småskaligt företag med lite mark, och sålde livsmedel direkt till kund för att göra transportkedjan så kort som möjligt. Hen ansåg sig själv inte som lantbrukare. I artikeln av Stræte *et al.* (2025) så konstateras att tolkningar kring ett lantbruk blir på olika sätt. Det vill säga att lantbrukare och rådgivare kommunicerar med varandra men kan ha olika uppfattning om hur företaget ser ut, detta gör att de kan vara svårt att förstå varandra. Den här gården såg inte sig själv som ett lantbruk och har inte hittat någon bra rådgivning till sitt företag. Eftersom de håller på med förädling men inte mathantverk på så sätt att allt ska vara handrört, utan de vill effektivisera med maskiner och verktyg. Då är oftast kurser bland annat mer riktade mot mathantverk. I ett hållbarhetsperspektiv skulle dessa typer av aktörer behöva rådgivning.

4.2 Hållbarhet

Rådgivning behövs för att företag ska utvecklas och bli mer hållbara, för sin enskilda fördel men även i ett samhällsperspektiv. Hållbarhet är flera olika aspekter och oftast är det enklare att ge råd för ekonomisk lönsamhet, eftersom det är enklare att motivera för lantbrukaren. Men i ett projekt i Frankrike blev den miljömässiga hållbarheten bättre vid ett ekonomiskt projekt. Det var cirka 15 % som fick positiv miljöpåverkan troligtvis för att flera redan jobbade hållbart miljömässigt. Detta syns även i denna studie att lantbrukare är mer motiverade till förändring vid ekonomisk vinning. Ännu en aspekt som kom med denna studie är ökad positiv inställning till miljöfrågor (Gafsi *et al.*, 2006). Detta skulle troligtvis fungera likande i Sverige om liknande möjligheter fanns. I samma studie visades en del positiv påverkan inom det sociala när lantbrukets ekonomiska hållbarhet ökat. Fler arbetstillfällen men också bättre arbetsförhållande och belastning för lantbrukare och anställda (Gafsi *et al.*, 2006). De verkar som att de kan bli konflikt mellan de kortsiktiga ekonomiska och hållbara lösningar vilket kan vara problematiskt ur ett etiskt synsätt. I resultatet på denna intervjustudie visas att de kan bli svår motiverat om förändring är för stor eller omständligt.

En annan del inom lantbruket handlar om nästa steg som är förädling och försäljning. Vilket vissa utav lantbrukarna utövade på sina gårdar och inom sin verksamhet. Livsmedelskedjan måste stärkas för samhället i stor, för livsmedelssäkerheten och kvalitén. Inhemsk produktion skulle kunna öka beredskapen. För som det ser ut idag är det stora företag ibland utomlands som förädlar våra livsmedelsprodukter (Livsmedelsverket, 2025). Om gränser stängd på grund av kris och krig kan de vara bra med egen produktion. Vilket flera försöker med men skulle behöva bättre rådgivning.

4.3 Rådgivare

I artikeln av Stræte *et al.* (2024), undersöks hur rådgivare kommunicerar med lantbrukare med olika mentala ramar. Studien påvisar att lantbrukare blir oftare nöjdare om rådgivaren anpassar den mentala ramen till den specifika lantbrukaren. Det vill säga om rådgivaren anpassar perspektiv, värderingar, tankesätt och erfarenhet efter den lantbrukare som hen kommunicerar med. Vilket syns i intervjuerna, om rådgivaren anpassar och utformar råd nära lantbrukarens värderingar följs de oftast. Men om rådgivaren inte anpassar sin mentala ram utan enbart pratar utifrån eget perspektiv blir det ofta missförstånd och frustration. Särskilt om rådgivaren försöker ändra sättet lantbrukaren ser på sin verksamhet för att upplysa viktiga aspekter. Det är ofta vid dessa tillfällen om lantbrukarna beskrev att de kunde uppstå dålig stämning. Detta blir ofta ett jobbigt moment som dock senare kan uppskattas. Rådgivare får dessutom agera på olika

sätt beroende på problem och tillfälle. Ibland mer som en ren expert som kommer med information och i andra tillfällen mer som stöd i beslut eller liknande. Slutsatsen i denna studie blir att både lantbrukare och rådgivare skulle behöva utvecklas inom kommunikationen, mycket handlar om att ha förståelse för varandra (Stræte *et al.*, 2024). Men som vissa lantbrukare också påpekar att lantbrukare också har lärt sig hur de ska hantera rådgivare för att det ska fungera.

Sedan finns det en del forskning kring rådgivarnas syn på det hela enligt Redfern *et al.* (2021). Brister handlar främst om tidsbrist eller ekonomiska svårigheter. Ett annat problem kan ofta vara bristande självförtroende hos rådgivarna eller veterinärerna. Vilket inte är så konstigt om lantbrukarna i många fall har jobbat inom yrket hela sina liv och är i 60 års åldern. Då har man mycket erfarenhet av sitt yrke och troligtvis mycket kunskap. Till exempel kan rådgivarna vara rädda att deras råd inte leder till önskat resultat, även fast de kan bero på andra faktorer. De blir att ansvaret läggs på rådgivaren oavsett om de blir bra eller dåligt, vilket kan göra att rådgivare blir stressade och får sämre självförtroende. En annan sak som kan göra att självförtroendet inte är på topp är när lantbrukarna inte följer deras råd. De kan bli frustrerande för aktören som ger rådet. Rådgivare upplever också bristande samarbeten mellan olika rådgivare på gårdsnivå för att få fram information på bästa sätt. Veterinärer upplever att lantbrukare inte lyssnar lika mycket på dem som andra rådgivare för lantbrukarna tror de vill sälja saker. Men vissa upplever också att en lantbrukare ibland inte tar till sig råd av duktiga veterinärer. Eftersom den veterinären inte är lika duktig på att formulera och argumentera. Medan lantbrukare kan göra som en mindre duktig veterinär säger bara för hen är duktig på att prata (Redfern *et al.*, 2021).

Dessutom beskriver en lite äldre studie av Svensson *et al.* (2018) att rådgivning kan bli begränsad utifrån hur lantbruken ser aktören. Lantbrukare ser veterinärer som en rådgivare vid kliniska symtom på sina djur, men i denna studie har man tittat på hur man ska få till mer besättningshälsovård som förebyggande arbete på gården. Då upplever lantbrukarna detta inte som ett självklart samarbete med just veterinärer, men även för att vissa anser att veterinärerna inte har mycket praktisk kunskap om arbete på gård (Svensson *et al.*, 2018). Även nyare studier visar att kunskapsförmedling mellan veterinär och lantbrukare är svårt, en stor del på grund av tidsbrist (Carter *et al.*, 2026). Om lantbrukaren inte litar på rådgivaren måste det såklart respekteras lantbrukaren ska få bestämma själv utifrån sina värderingar. Vilket alla lantbrukare ändå påpekade att de är rådgivning, de ska inte komma och säga hur deras jobb ska göras, vilket kanske uppstår vid tidsbrist. Rådgivarna bör respektera hur lantbrukarna bestämmer att gå vidare efter de fått råd. Ett etiskt dilemma skulle kunna uppstå om lantbrukaren upplever att rådgivaren styr för mycket. Det kan även förekomma att lantbrukaren känner sig pressad att följa råd även fast de går emot lantbrukarens förutsättningar,

värderingar eller erfarenhet. Lantbrukare i denna studie förklarade att de kunde finnas påtryckningar till förändring om något varit populär i samhället, exempel ekologiskt även fast lantbrukaren var ointresserad. Känslan att bli tvingad skulle kanske kunna förekomma om rådgivaren har expertkunskap eller är kopplade till myndigheter och stora företag.

4.4 Praktiska implikationer

För att få lantbrukarna att lyssna på de råd de får måste en gemensam förståelse finnas för varandra (Bard *et al.*, 2019). Rådgivarna måste anpassa sin rådgivning efter lantbrukarens synsätt, vad har lantbrukaren för drivkraft är det lång eller kortsiktiga mål. Det som är viktigt att få in i rådgivningen är att ta reda på lantbrukarens mål, prioriteringar och motivation för förändring eller utveckling. Vilket många påpekar i den här studien med lyhördhet frö att ett samarbete ska fungera. Även en utbildning eller träning i kommunikation skulle utveckla samarbetet mellan företagen beskriver samma författare (Bard *et al.*, 2019). Något som troligtvis också skulle kunna förbättra rådgivarens arbetssätt skulle kunna vara kurser inom kommunikation i grundutbildningen. Även utbildning och uppföljning under arbetslivet skulle kunna vara positivt, exempel motiverade samtal som beskrivs i Svensson och Bergeå (2025). Om rådgivare och lantbrukare får en bra förståelse för varandra kommer troligtvis ett bättre samarbete att ske. Detta kommer då kunna leda till fler råd som följs och företaget utvecklas. Det innebär flera hållbara lantbruk, som är positivt för samhällsutvecklingen. Om lantbrukaren däremot inte får ett bra samarbete med rådgivare kan de vara svårt att utvecklas, och följa med i förändringar. Det skulle kunna leda till bristande motivation i utveckling och kan leda till att gården inte går runt. Det vill säga färre lantbrukare som bidrar med livsmedel och andra tjänster till samhället.

Det finns en studie från Danmark där man undersökte syftet med att flera rådgivare ska samarbeta (Holm & Lastein, 2021). Eftersom lantbruk har så många olika delar och behöver experter inom exempelvis teknik, djur och myndigheter. Så för att produktionen ska kunna bli bättre behöver dessa aktörer samarbeta beskriver samma rapport. Olika rådgivare hade olika förväntningar på dessa samarbeten. Vissa ansåg sig som en utmanande part för lantbrukaren medan andra kom med kunskap och stöd. Dessa delar måste klargöras för att få ett bra samarbete beskriver författarna Holm och Lastein (2021). Detta var även tydligt under intervjuerna att många vill ha tydlig kommunikation. En av lantbrukarna som intervjuades använde sig av en metod där hen lät alla rådgivare träffas och prata ihop sig någon gång per år, tillsammans med personal och lantbrukaren. Den lantbrukaren tyckte de var ett bra sätt att få ett samarbete och en trevlig stund. Detta låter som ett rimligt sätt att arbeta för att veta hur andra parter arbetar. Som rådgivare kanske man inte får veta allt genom lantbrukaren. Då kan det vara bra

med direkt kommunikation mellan rådgivare. För bättre samarbete och förståelse för varandra. Det liknar artikeln av Wynands *et al.* (2022) där samarbete gjorde för att förbättra djurskyddet och djurvälståndet när lantbrukaren väljer att följa rekommendationer kring minskad hälsa.

4.5 Metoddiskussion

Metoden som används i den här studien kan göras i större skala för att få ett säkrare resultat. Intervjun skulle kunna ha varit längre för att få en djupare diskussion med lantbrukaren, men nackdelen då kanske blir att alla inte skulle ha tid. Fördelen med denna studie var att många fick bestämma när intervjun skulle genomföras, hälften genomfördes på plats på gården. Olika typer av felkällor som skulle kunna dykt upp är många. Anteckningarna har förts av en person, vilket skulle kunna leda till större missuppfattningar. Om flera personer lyssnat eller inspelningar gjorts skulle resultatet vara mer pålitligt. Eftersom upprepningar skulle kunna göras, för att inte missa viktig information. Ur ett etiskt perspektiv valdes anteckningar i stället för inspelning eftersom lantbrukarna kan uppleva det som integritetskänsligt med inspelning. Vid inspelning måste data lagras digitalt och då finns även större risk att information sprids. Enbart anteckningar leder troligtvis till en bekvämare och tryggare stämning. All information som antecknades finns inte i resultatet, eftersom det blir för mycket data, vilket skulle kunna innebära att man har valt ut och fokuserat på fel bitar. Vidare forskning behövs för att säkerställa hur lantbrukare upplever den rådgivning de får eftersom detta enbart var 11 av landets lantbrukare.

Slutsats

Resultatet visar att lantbrukarna upplever rådgivning på olika sätt och att de använder rådgivningen på olika sätt för att få hjälp i sin verksamhet. Generellt var lantbrukarna nöjda med den rådgivning de får, eftersom de också ser till att samarbetet fungerar och berättar eller byter rådgivare om det inte känns tillräckligt bra. Flera lantbrukare följer många av råden oftast om det är nära lantbrukarens egna värderingar. Om råden inte följs kan de ofta handla om att lantbrukaren inte tror på resultatet som önskas. Många skulle dock uppskatta tydligare uppföljning, bättre återkoppling och kommunikation. Det kan ta tid innan lantbrukarna får svar eller rådgivarna hör av sig, vilket de härleder till att rådgivarna troligtvis har för mycket att göra. De utmaningar som lantbrukarna tyckte var viktigast var att lösa uppföljning och tid mellan kommunikationstillfällena. Något som skulle kunna förbättra rådgivningen är samarbeten mellan rådgivare och övning på kommunikation.

Referenser

- Andersson, M., Häggglund, A., Westin, R., Lundmark, Hedman, F. (2025). Dairy farmers and their views on cow cleanliness: a qualitative study. *Animal Science*. 74(2–3), 147-155. <https://doi.org/10.1080/09064702.2025.2558213>
- Bard, A., Main, D., Roe, E., Haase, A., Whay, H. (2019). To change or not to change? Veterinarian and farmer perceptions of relational factors influencing the enactment of veterinary advice on dairy farms in the United Kingdom. *Journal of dairy science*. 102(11), 10379-10394. <https://doi.org/10.3168/jds.2019-16364>
- Carter, H., Ritter, C., Morabito, E., Denis-Robichaud, J., Roy, J-P., LeBlanc, S.J., Renaud, D.L. (2026). Exploring veterinary knowledge extension methods and perceived barriers among Canadian dairy veterinarians and producers: A qualitative focus group study. *Science direct*. 109(6), 6351-6363. <https://doi.org/10.3168/jds.2025-28116>
- Gafsi, M., Legagneux, B., Nguyen, G., Robin, P. (2006). Towards sustainable farming systems: Effectiveness and deficiency of the French procedure of sustainable agriculture. *Science direct*. 90(1-3), 226-242. <https://doi.org/10.1016/j.agsy.2006.01.002>
- Holm, W., Lastein, D. (2021). A Q study: exploring the purpose of transdisciplinary dairy advisory services in Denmark. *PubMed*. 63(44). <https://doi.org/10.1186/s13028-021-00610-1>
- Jordbruksverket (2026). *Investeringsstöd för förädling av jordbruksprodukter 2024–2027*. <https://jordbruksverket.se/stod/livsmedel/foradling-av-jordbruksprodukter> [2026-05-08]
- Livsmedelsverket (2025). *Livsmedelsförsörjning i siffror*. <https://www.livsmedelsverket.se/globalassets/publikationsdatabas/rapporter/2025/2025---livsmedelsforsorjningen-i-siffror.pdf> [2026-05-08]
- Pappa, E., Koutsouris, A. (2024). The agronomist to trust as my advisor: A Greek case study. *The Journal of Agricultural Education and Extension*. 31(1). <https://doi.org/10.1080/1389224X.2024.2314782>
- Redfern, E., Sinclair, L., Robinson, P. (2021). Why isn't the transition period getting the attention it deserves? Farm advisors' opinions and experiences of managing dairy cow health in the transition period. *Science direct*. 194, 105424. <https://doi.org/10.1016/j.prevetmed.2021.105424>
- Stræte, E., Hansen, B., Kvam, G. (2024). What is a farm? Mental farming and reframing as tools in communication between agricultural advisors and farmers. *The Journal of Agricultural Education and Extension*. 31(3), 371-391. <https://doi.org/10.1080/1389224X.2024.2382742>
- Svensson, C., Alvåsen, K., Eldh, A.C., Frössling, J., Lomander, H. (2018). Veterinary herd health management- experience among farmers and farm managers in

- Swedish dairy production. *Science direct*. 155, 45-52.
<https://doi.org/10.1016/j.prevetmed.2018.04.012>
- Svensson, C., Bergeå, H. (2025). Factors influencing use of advisory methodologies: the case of motivational interviewing among dairy cattle veterinarians and animal welfare inspectors. *The Journal of Agricultural Education and Extension*. 32(2), 271-293. <https://doi.org/10.1080/1389224X.2025.2513269>
- Sveriges lantbruksuniversitet (2025). *Agronomdag på Ultuna lockade 360 gymnasieelever*. <https://www.slu.se/nyheter/2025/10/agronomdag-lockade-360-gymnasieelever-till-ultuna/> [2026-05-08]
- Sveriges lantbruksuniversitet
(2026). *Agronom*. <https://www.slu.se/utbildning/studera/yrkesutbildning/agronom/> [2026-04-20]
- Tullverket (2026). *Passiv förädling*.
<https://www.tullverket.se/foretag/internationellhandel/exporteravaror/exporteraforbearbetningellerreparation/passivforadling.4.6ac2c843157b7beb00719d.html> [2026-05-08]
- Wynands, E.M., Roche, S.M., Cramer, G., Ventura, B.A. (2022). Promoting farm advisor engagement and action toward the improvement of dairy cattle lameness. *Journal of dairy science*. 105(7), 6364-6377. <https://doi.org/10.3168/jds.2021-21745>

Populärvetenskaplig sammanfattning

Lantbrukare tar ofta hjälp av rådgivning för att driva sina företag och utveckla verksamheten. Det vill säga att lantbrukare kan ha en betaltjänst hos ett företag för att få rådgivning oftast löpande eller vid projekt. Rådgivningen finns för att få tips och råd kring till exempel ekonomi, djurhållning, växtföljd, nybyggnation, lantbrukare använder ofta flera olika företag som fokuserar på olika delar i företaget. Rådgivare kan vara utbildade agronomer, men det finns ingen tydlig kommunikations-kurs i utbildningen. Kommunikationen kan ibland vara bristfällig mellan lantbrukare och rådgivare, människor kommunicerar på olika sätt vilket gör att de olika parterna kan ha svårt att förstå varandra. Rådgivare och lantbrukare måste samarbeta och se till att hitta motivering till förändring.

Syftet med denna studie är att ta reda på hur lantbrukare upplever den rådgivning de får. I studien intervjuades 11 lantbrukare på plats på deras gård eller via telefon, intervjun tog i genomsnitt 30 minuter. Efter intervjuerna slutförts visade resultatet att lantbrukarna var hyfsat nöjda med deras rådgivning. Enligt lantbrukarna hade det mycket att göra med att man byter rådgivare om man inte är nöjd. Många lantbrukare påpekar att en längre relation är positivt, det gör att man litar på varandra, lär känna varandra och vet vad man vill ha ut från varandra. Längre relation leder ofta till att flera råd följs, eftersom rådgivaren vet i förväg vilka råd lantbrukaren kommer avvisa. Även om lantbrukarna är hyfsat nöjda med hur det ser ut i dagsläget finns saker som kunde bli bättre. Många tycker att återkoppling skulle kunna förbättras, det kan ta många dagar innan man får svar. Något som många tyckte var viktigt var att rådgivarna skulle vara lyhörda, så att rådgivaren ser till att ta reda på vad lantbrukaren har för mål innan rådgivaren kommer med förslag på förändring.

En lösning för att få rådgivningen mer effektiv skulle kunna vara mer samarbeten mellan rådgivningsföretagen och lantbrukaren. Så att alla lantbrukarens rådgivare har koll på förändringar som görs inom andra delar som kan påverka produktionen. Vad man också kan komma fram till är att mer forskning skulle behövas inom detta ämne, lantbruk är en viktig del i vårt samhälle för att få fram livsmedel. Men detta måste ske på ett hållbart sätt, då hjälper rådgivarna till med det målet. För att detta ska fungera måste lantbrukaren kunna ta till sig av råden som hen får.

Bilaga 1

Säga muntligt till lantbrukare

“Samtycker du att SLU får använda dina personuppgifter som du delar med dig av? Uppgifterna kommer att enbart finnas via SLU och kommer enbart lagras fram tills att studenten blivit godkänd med sitt arbete. Kan när som helst återkalla samtycket men det påverkar inte den behandling som redan skett. Mer information om hanteringen kring personuppgifter kan skickas via mejl om önskas.”

A, Bakgrund

- 1, Kan du berätta lite om din gård och din produktion? Vad du för typ av verksamhet?
- 2, Hur länge har du arbetat som lantbrukare?
- 3, Vilken typ av rådgivning har du haft/har kontakt med (t.ex. veterinär, Växa, Hushållningssällskapet)?
- 4, Hur ofta sker rådgivning?

B, Erfarenhet av rådgivning

- 1, Hur skulle du beskriva dina generella erfarenheter av rådgivning?
- 2, Kan du ge exempel på ett tillfälle där rådgivningen fungerade bra?
- 3, Kan du ge exempel på ett tillfälle där rådgivningen fungerade mindre bra?
- 4, Om olika rådgivningsföretag: Upplever ni någon skillnad mellan de olika organisationernas rådgivning?

C, Hur rådgivningen tas emot

- 1, Hur upplever du att rådgivaren kommunicerar med dig?
- 2, Känner du att rådgivningen är anpassad till din gård och dina förutsättningar?
- 3, Vad gör att du upplever en rådgivning som trovärdig och relevant?

D, Genomförande av råd

1, Till vilken grad tycker du att du följer råden du får 1–10?

2, Vad avgör om du väljer att genomföra ett råd?

3, Kan du beskriva en situation där du inte följde ett råd?

4, Vilka hinder kan finnas för att genomföra rådgivning?

Exempelvis: Ekonomi, Tid, Praktiska förutsättningar, Annat

E, Kommunikation och relation

1, Hur viktig är relationen till rådgivaren för om du följer råd?

2, Har du upplevt missförstånd i kommunikationen? Kan du ge exempel?

3, Vad kännetecknar en “bra” rådgivare enligt dig?

F, Förbättringar

1, Vad skulle kunna förbättra rådgivningen du får?

2, Hur skulle rådgivare kunna bli bättre på att nå fram med sina råd?

3, Vad skulle göra det lättare för dig att genomföra rekommenderade åtgärder?

Slutfråga

På det stora hela hur nöjd är du med rådgivningen på en skala 1–10?

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU kan publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver i sådana fall godkänna publiceringen. I samband med att du godkänner publicering kommer SLU även att behandla dina personuppgifter (namn) för att göra arbetet sökbart på internet. Du kan närsomhelst återkalla ditt godkännande genom att kontakta biblioteket.

Även om du väljer att inte publicera arbetet eller återkallar ditt godkännande så kommer det arkiveras digitalt enligt arkivlagstiftningen.

Du hittar länkar till SLU:s publiceringsavtal och SLU:s behandling av personuppgifter och dina rättigheter på den här sidan:

- <https://libanswers.slu.se/sv/faq/228316>

JA, jag, Daniella Svedberg har läst och godkänner avtalet för publicering samt den personuppgiftsbehandling som sker i samband med detta

NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse till att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.